

Het College van Gedeputeerde Staten van Flevoland
Postbus 55
8200 AB Lelystad

Almere, 4 april 2015

Betreft: bezwaar tegen ontheffing op grond van artikel 68 van de Flora- en faunawet voor het verjagen en afschieten van o.a. vogels op Luchthaven Lelystad

Geacht College,

Hierbij maakt de Stichting Vogel- en Natuurwacht "Zuid-Flevoland" bezwaar tegen het gedeeltelijk verlenen van een ontheffing op 27 februari 2015 aan Lelystad Airport voor de verjaging en verjaging met begeleidend afschot van vogels op Lelystad Airport. Ons bezwaar richt zich niet tegen de gehele ontheffing, maar wel tegen het afschieten van vogels en ook tegen het verjagen van vogels waarbij afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort, waaronder de ernstig bedreigde grauwe kiekendief die als zodanig op de Rode Lijst voorkomt.

Uit de aanvraag is de noodzaak tot verjaging met ondersteunend afschot niet gebleken, er worden feiten opgevoerd en ontwikkelingen geschetst die volledig in tegenspraak zijn met feiten en conclusies van het Milieu Effect Rapport (MER) dat ten grondslag ligt aan het op 31 maart 2015 door de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu genomen Luchthavenbesluit Lelystad en er wordt bovendien niet voldaan aan eisen waaraan een ontheffing volgens artikel 68 van de Flora- en faunawet dient te voldoen.

Ter onderbouwing volgt hier puntsgewijs en waar nodig verder onderverdeeld een uiteenzetting van onze bezwaren.

1. De ontheffing voldoet niet aan de in de Flora- en faunawet gestelde eisen.

- a. Artikel 68.1 van de Flora- en faunawet stelt de eis dat voor een ontheffing op basis van dit artikel het Faunafonds gehoord dient te worden. Hoewel dit in het besluit genoemd wordt blijkt onder punt E van de ontheffing dat dit niet gebeurd is.
- b. Alleen indien geen afbreuk gedaan wordt aan een gunstige staat van instandhouding van de soort kan ontheffing van artikel 10 van de Flora- en faunawet verleend worden. De ontheffing voor het verontrusten van vogels wordt echter ook gegeven voor de grauwe kiekendief (*Circus pygargus*). Dit is een op de Rode Lijst voorkomende, ernstig bedreigde vogelsoort waarvan de gunstige staat van instandhouding groot gevaar loopt en verontrusting derhalve wettelijk niet is

toegestaan. De in de ontheffing gevolgde redenering dat verjaging het dier een aanvaring bespaart gaat niet op, omdat verontrusting al bedreigend is en daarom verboden. Niet de vogel dient door verontrusting verjaagd te worden, maar de verontrustende activiteiten dienen niet ondernomen te worden.

- c. Ontheffing wordt ten onrechte ook verleend voor het verontrusten van vogels waarvan de gunstige staat van instandhouding in gevaar is door een scherpe daling van het aantal (broedende) vogels. Het gaat hier om de soorten scholekster, Kievit en spreeuw. De aantallen broedvogels van deze soorten zijn sinds 1990 gehalveerd of meer dan gehalveerd (bron Sovon Vogelonderzoek Nederland).
- d. Artikel 10 van de Flora- en faunawet bepaalt dat het verboden is beschermde inheemse diersoorten opzettelijk te verontrusten. In de ontheffing worden ook andere dan de met name genoemde vogels impliciet meegenomen in de ontheffing, omdat het onvermijdelijk zou zijn deze vogels bij verjagingsacties te verontrusten. Zodra er echter andere vogels in het geding zijn dienen verjagingsacties onmiddellijk gestopt te worden, juist omdat verjagingsacties opzettelijk plaatsvinden en te vermijden zijn. Deze bepaling in de ontheffing is in strijd met de Flora- en faunawet.

2. Feiten en conclusies in de aanvraag en de ontheffing staan diametraal op de feiten en conclusies genoemd in het MER ter onderbouwing van het Luchthavenbesluit Lelystad.

De ontheffing vermeldt op blz. 2 dat de aanvraag vergezeld gaat van een bijlage met daarin de problematiek die een aantal vogelsoorten momenteel oplevert voor de vliegveiligheid. Deze bijlage wordt gebruikt ter onderbouwing van de ontheffing.

De geschetste problematiek van alleen al de grauwe gans staat diametraal op de conclusies in het MER dat ten grondslag ligt aan het Luchthavenbesluit Lelystad dat op 31 maart 2015 in de Staatscourant gepubliceerd is. Ondanks dat wij o.a. de onderstaande passage uit de ontheffingsaanvraag over de grauwe gans per brief van 21 maart 2015 hebben voorgelegd aan de Staatssecretaris, heeft zij hierin geen aanleiding gevonden het besluit in te trekken of te herzien. In de bijlage van de ontheffingsaanvraag staat dat grauwe ganzen niet of nog niet, of in zeer klein aantal en voor zeer korte tijd voorkomen op de luchthaven, maar dat zij in toenemende mate voorkomen in de nabije omgeving waar zij door hun grootte en groepsvorming een zeer groot risico vormen, omdat zij op geringe hoogte zeer vaak de start- en landingsbanen kruisen. In deelonderzoek 4h, onderdeel van het MER staat op blz. 37, dat nabij Vliegveld Lelystad gemiddeld genomen nauwelijks ganzen pleisteren. Het rapport trekt op blz. 53 de conclusie dat gezien de ligging van de foerageergebieden de ganzen naar verwachting op 4-6 km van de luchthaven vliegen en stelt elders dat er geen andere maatregelen noodzakelijk zijn dan het instellen van de wettelijke beperkingenzone van 6 km.

Ook de conclusies over wilde eend, kraakeend en houtduif staan haaks op de bevindingen in het MER. Over de wilde eend wordt in de aanvraag en de bijlage gezegd dat het aantal toeneemt en overlast veroorzaakt op en in de nabijheid van de luchthaven. De kraakeend zou sterk in aantal zijn toegenomen rondom de luchthaven. In deelonderzoek 4h van het MER wordt de luchthaven zelf geciteerd: "*een interview met medewerkers van Vliegveld Lelystad heeft geleerd dat er in de directe omgeving van het vliegveld geen grote aantallen watervogels geregeld pleisteren of overvliegen (uitgezonderd aalscholvers).*"

Over holenduif en wilde eend wordt in de aanvraag vermeld dat zij in aantal toenemen en dat men ze derhalve wil verjagen. Deelonderzoek 4h van het MER (blz. 44) zegt echter *"Mits deze vogels niet verstoord worden, zijn hier weinig vliegbewegingen mee gemoeid. In geval van afschot of verjaging neemt het aantal vliegbewegingen toe."* Afschot en verjaging werken dus contraproductief en dienen als maatregel juist vermeden te worden.

Wij zijn kritisch geweest op het Deelonderzoek 4h, de conclusies in het MER en het aangevulde MER. Wij hebben dit in een zienswijze en een brief voorgelegd aan de Staatssecretaris van I & M, met een aangevulde zienswijze aan de Raad van State en via de wethouder Economische Zaken van Lelystad aan het Ministerie van I & M. De Tweede Kamer heeft de minister kritische vragen gesteld over de kans op vogelaanvaringen en de motie van een politieke partij hierover is verworpen. Keer op keer is het antwoord van de Staatssecretaris en haar ministerie geweest dat er grondig onderzoek heeft plaatsgevonden, uitgevoerd door een gerenommeerd bureau zodat er aan de conclusies in het MER niet getwijfeld hoeft te worden.

De gronden die Lelystad Airport voor de ontheffing naar voren brengt zijn in lijnrechte tegenspraak met dit onderzoek, waaraan volgens het hoogste gezag in Nederland niet getwijfeld hoeft te worden. Deze gronden kunnen dus geen reden zijn voor het verlenen van deze ontheffing.

3. De inhoudelijke beoordeling faalt.

- a. In de ontheffingsbeschikking onder punt D had een inhoudelijke beoordeling gegeven moeten worden over de veiligheid van het luchtverkeer. Wat volgt is geen beoordeling, maar louter citaten uit een conceptfaunabeheerplan dat Lelystad Airport alvast heeft laten opstellen in voorbereiding op het Luchthavenbesluit. Navraag bij de Provincie Flevoland leert zowel telefonisch, per e-mail als bij een bezoek aan het Provinciehuis, dat dit conceptfaunabeheerplan niet ter inzage getoond kan worden. Het is onvindbaar. Wel wordt ons bij het bezoek en later ook nog telefonisch verzekerd dat dit plan geen enkele status heeft en kwalitatief onder de maat zou zijn. Het heeft blijkbaar ook geen rol gespeeld bij het Luchthavenbesluit. Dit conceptfaunabeheerplan zou afgaande op de wel beschikbare inhoud het Luchthavenbesluit in de weg hebben gestaan. Dat het plan zonder enige status is en niet getoond kan worden, maar wel kan dienen ter onderbouwing van een ontheffing voor de verjaging en afschot van vogels is niet alleen onbegrijpelijk, maar daarmee faalt ook de beoordeling.
- b. Bij punt D onder "geen andere bevredigende oplossing om vogels van de luchthaven te weren" worden alleen maar maatregelen genoemd die wel genomen kunnen worden. Hiervan is een maatregel (grasbeheer) opgeschort, maar juist deze maatregel blijkt bij andere luchthavens een van de meest effectieve te zijn en wordt daarom vaak toegepast. De negatieve beoordeling faalt. Er worden immers geen onmogelijkheden, maar stuk voor stuk oplossingen aangegeven. Bij punt 4 noemen wij nog meer mogelijkheden.

4. Er zijn op de luchthaven andere bevredigende oplossingen mogelijk om vogels te weren en vogelaanvaringen te voorkomen.

- a. In het MER Geïntegreerd Hoofdrapport op blz. 98 wordt gesteld dat vanaf 2018 bij verkeersvliegtuigen de vliegoperatie tijdelijk aangepast (lees stilgelegd) kan worden aan de tot zeer nabij het banenstelsel komende vogels. Als dit voor grote verkeersvliegtuigen mogelijk is kan dit vanzelfsprekend ook voor de kleinere toestellen tot 2018. Deze oplossing is geheel niet in beschouwing genomen.
- b. Als maatregelen worden uitsluitend genoemd het hanteren van het vogelafweerpistool (seinpistool) en het 4x daags en verder naar behoefte rijden van vogelrondes. Blijkbaar worden geen andere maatregelen ingezet. Het Handboek Faunaschade van het Faunafonds en het Handboek Vogelaanvaringspreventie Nederlandse Luchthavens geven talloze mogelijkheden voor preventie en verjaging alvorens over te gaan tot afschot. Dit is niet in overweging genomen.
- c. Door de ontheffing wordt het hanteren van een 'handheld laser' mogelijk gemaakt. Deze, mogelijk diervriendelijke, verjagingsmethode is niet eerder ingezet. Het is daarom uiterst voorbarig ook een middel als afschot in te zetten als een veelbelovend middel niet eerst is beproefd.

5. De noodzaak tot het doden van vogels is niet aangetoond.

- a. Lelystad Airport zegt in haar aanvraag "*het huidige verkeer zal, met uitzondering van MRO/BA verkeer, tot 2018 blijven vliegen en deze vorm van luchtverkeer is met de huidige middelen, met een geringe aanpassing, die voor vogelverjaging in aanmerking komen vooralsnog voldoende om een veilige vluchtuitvoering mogelijk te maken.*" Het is eerder ook niet nodig gebleken een ontheffing voor ondersteunend afschot te vragen. De frequentie van het MRO/BA verkeer zou steeds meer toenemen, maar daarvoor is geen enkele cijfermatige onderbouwing geleverd en is buiten beschouwing gelaten dat het totaal aantal GA vluchten (het huidige verkeer), na 2018 daalt. De werkzaamheden op Lelystad Airport, waaronder de verlenging van de start- en landingsbaan, zullen thans een aanvang nemen. De beperkingen die hier mee gepaard gaan en de verdringing van GA activiteiten na 2018 rechtvaardigen de verwachting dat het aantal vluchten eerder afneemt dan toeneemt. Hierin kan de noodzaak tot afschot niet gelegen liggen. Tot grotere aantallen vogels komt gezaghebbend onderzoek (Bureau Waardenburg, deelonderzoek 4h MER) ook niet. Cijfermatig materiaal van de luchthaven ontbreekt. Ergo de noodzaak tot intensievere verjaging of afschot ontbreekt.
- b. Bij de conclusies in het deelonderzoek 4h van het MER (blz. 58) staat dat door actieve bird-control (verjagen) binnen de hekken van het vliegveld het aanvaringsrisico laag gehouden kan worden. Van de noodzaak tot het doden (bejagen) van vogels is noch in dit rapport noch elders in het MER noch in het Luchthavenbesluit sprake.

Het is ons niet ontgaan dat het verlenen van de ontheffing op een aantal aspecten met het stellen van diverse strikte voorwaarden en het niet honoreren van de bestrijding van vos en konijn met behulp van kunstlicht wel met zorg gebeurd is. Wij zien het liever niet, maar zijn niet apriori tegen het verjagen door verontrusting van vogels op het luchthaventerrein. Dan mag echter de gunstige staat van instandhouding niet in het geding zijn en zullen eerst alle andere mogelijkheden om vogels te weren en aanvaringen te voorkomen geprobeerd moeten zijn en aantoonbaar niet afdoende blijken.

Gelet op de punten 1-5 verzoeken wij u onze bezwaren gegrond te verklaren en de bestreden ontheffing zo spoedig mogelijk in te trekken of de ontheffing op dit bezwaar te beperken tot uitsluitend verjaging zonder afschot en met dien verstande dat deze verjaging door verontrusting uitsluitend is gericht op soorten waarbij de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is en ook op alle voorwaarden die de wet stelt.

Hoogachtend,
namens het bestuur van Stichting Vogel- en Natuurwacht "Zuid-Flevoland",

Inge Hagens
Voorzitter

Marius Bouscholte
Algemeen bestuurslid